

LUONNONMUKAISEN MAATALOUSTUOTANNON VALVONTA 2020

Tämä kirje sisältää ohjeita ja tietoja ajankohtaisista luonnonmukaisen maataloustuotannon valvontaan liittyvistä asioista. Viljelijäkirjeen pdf-versiossa voit avata tekstissä mainittuja internet-linkkejä:

<https://www.ruokavirasto.fi/teemat/luomu> > Ajankohtaista luomusta.

YLEISTÄ LUOMUTUOTANNON VALVONNASTA VUONNA 2020

1. Luomutarkastukset ja poikkeusjärjestelyt vuonna 2020
2. Valmistautuminen luomutarkastukseen
3. Näytteenotto luomutiloilla
4. Valmistautuminen EU:n uuden luomuasetukseen soveltamiseen 1.1.2021
5. Luomuvalvonnan maksut
6. ELY-keskusten ja Ruokaviraston luomuvalvonta-asiantuntijoiden yhteystietoja

AJANKOHTAISTA LUOMUKASVINILJELYTUOTANNON VALVONNASTA

1. Luomulisäysaineistorekisteri ja luvat käyttää tavanomaista lisäysaineistoa
2. Luettelot luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista internetissä
3. Mitä muutoksia EU:n uusi luomuasetus tuo luomukasvintuotantoon vuonna 2021?

AJANKOHTAISTA LUOMUELÄINTUOTANNON VALVONNASTA

1. Lintuinfluenssa ja siipikarjan ulkoilu
2. Muutoksia luomutuotannossa käytettäviin rehun lisäaineisiin
3. Eläinten myynti ja osto
4. Poikimahalvauksen, laidunhalvauksen ja ketoosin hoitoon tarkoitetut valmisteet ja porsaiden rautalisä
5. Tuoteselosteet talteen tarkastusta varten
6. Eläinvalvonnan painopisteet 2020
7. Lääkinnän aloitus terveydenhoitosuunnitelmaan kuuluvilla tiloilla
8. Mitä muutoksia EU:n uusi luomuasetus tuo kotieläinsektorille vuonna 2021?

YLEISTÄ LUOMUTUOTANNON VALVONNASTA VUONNA 2020

1. Luomutarkastukset ja poikkeusjärjestelyt vuonna 2020

Luomutarkastuksia maataloilla tehdään koko kalenterivuoden ajan ja osa tarkastuksista tehdään kasvukauden ulkopuolella. Ylimääräiset tarkastukset tehdään ilman ennakoilmoitusta. Näihin normaaleihin toimintatapoihin liittyy kuitenkin muutoksia koronavirus COVID-19 -eritystilanteesta johtuen.

Painopiste luomutuotannon tarkastuksissa 2020

Vuonna 2020 luomutarkastajat tarkastavat erityisesti toimijan luomusuunnitelmia ja arvioivat yhdessä viljelijöiden kanssa, onko varastokirjanpito ja muu tuotteiden jäljittämisen varmistava tietojen kirjaaminen suunniteltu tilan toiminnan ja riskien näkökulmasta tarkoituksenmukaisella tavalla. Tavoitteena on, että jatkossa jokainen tila varautuu yksilöllisesti omiin, luomuvälvön kannalta olennaisiin riskeihin. Hyvin hoidetun dokumentoinnin merkitys korostuu EU:n uuden luomulainsäädännön mukaisissa vaatimuksissa, ja kun fyysisiin tarkastuksiin aletaan soveltaa riskiperusteisuutta uudella tavalla vuonna 2021.

Tarkastaja täyttää osaltaan lomakkeen (malli tämän kirjeen liitteenä) ja neuvoo tarvittaessa viljelijää riskikohtien tunnistamisessa ja riskien hallitsemisen suunnittelussa. Lomake jää tilalle ja sitä voi käyttää apuna uuden luomusuunnitelman laatimisessa tai nykyisen luomusuunnitelman päivittämisessä. Erityisen huolellisesti on arvioitava dokumentointiin liittyvät riskit, sillä ne on usein huomioitu puutteellisesti luomusuunnitelmissa. Tämän kirjeen liitteenä on toimintaohjemalli, jota voi käyttää riskien hallitsemisen suunnittelussa. Malli, esimerkkejä ja lisäohjeistusta on saatavissa: Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > [Luomun lomakkeet ja ohjeet](#).

Koronaviruksen aiheuttama erityistilanne ja etätarkastuskokeilu

Maataloilla tehtäviä tarkastuskäyntejä on rajoitettu. Luomutarkastuksia paikan päällä ei toistaiseksi tehdä. Tästä poikkeuksena ovat tarkastukset, kun epäillään vakavaa lainsäädännön rikkomista. Ruokaviraston ELY-keskuksille 17.3.2020 antama ohje on voimassa 13.5.2020 asti ja sitä päivitetään tarpeen mukaan. Ruokavirasto seuraa tilannetta ja päivittää tehtäväkenttäänsä liittyvää ohjeistusta ja tietoa nettisivuilleen: <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/koronavirus-covid-19>.

Ruokavirasto ja Uudenmaan ELY-keskuksen alueella aloitetaan kokeilu, jossa luomutarkastuksia tehdään etäyhteyden, esimerkiksi videoneuvottelun tai puhelimen, avulla. Uudenmaan ELY-keskus tiedottaa asiasta erikseen luomuviljelijöitä, joita kokeilu koskee.

2. Valmistautuminen luomutarkastukseen

Valvonnasta eroaminen

Ilmoita valvonnasta eroamisesta kirjallisesti ELY-keskukselle. Ilmoita myös, jos olet lopettanut valmistustoiminnan, jotta ELY-keskus ei toimeksianna tarkastusta turhaan.

Asiakirjat luomutarkastusta varten

Varmista ennen luomutarkastusta, että tarvittavat asiakirjat ovat päivitetty ja saatavilla. Varmista myös, että myös ne verokirjanpidon tositteet, joilla on merkitystä luomutarkastusten kannalta, ovat saatavissa tarkastuksen yhteydessä:

- **Luomusuunnitelmat** (kasvintuotanto ja eläintuotanto):
 - Kasvintuotannon luomusuunnitelma. Suunnitelman eri osien läpikäynti kuuluu vuoden 2020 tarkastuksen painopisteisiin. Huom! Erillisiä, paperisia peltolohkokarttoja ei tarvita niiltä osin, kun tiedot ovat saatavissa internetistä, esim. www.peltolohkot.fi.
 - Eläintuotannon osalta tulee varmistaa, että suunnitelma on riittävän yksityiskohtainen ja sisältää mm. mahdolliset poikkeusjärjestelyt.
- **Kopio tukihakemuksen kasvulohkolomakkeesta 102B tai tallennusilmoitus**
 - Tarkemmat ohjeet viljelijätukien hakuoppaasta: Ruokavirasto > Tietoa meistä > Asiointi > Oppaat ja lomakkeet > Viljelijät > Tukihauksen oppaat, ehdot ja ohjeet > [Viljelijätukien hakuoppas 2020](#).
- **Varastokirjanpito taseineen**
- **Kasvulohkokohtaiset muistiinpanot**

- **Ajantasaiset eläinluettelot**
- **Tositteet tilalle saapuneista ja tilalta lähteneistä tuotantopanoksista ja tuotteista, esim:**
 - lisäysaineiston alkuperän osoittavat ostotositteet ja vakuustodistukset
 - tavarantoimittajien asiakirjaselvitykset eli luomutodistukset löytyvät myös Ruokaviraston luomuhakupalvelusta (<https://palvelut2.evira.fi/luomuasiakirjahaku>), josta voit niitä tarkastaa, tulostaa ja tallentaa.
 - asiakirjat, joilla osoitetaan ostettujen ja vastaanotettujen tuotteiden täyttävän luomuehtojen vaatimukset (esim. saateasiakirjat, vaatimuksenmukaisuusvakuutukset ja viljapassit)
- **Mahdolliset selvitykset, sopimukset ja luvat, kuten:**
 - selvitys hankitun lannan laajaperäisyydestä (ei saa olla viittä vuotta vanhempi)
 - vuokra- ja alihankintasopimukset
 - luvat tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön ja muut toimijakohtaiset luvat
 - eläintuotannon luvat

3. Näytteenotto luomutiloilla

Ruokavirasto laatii valtakunnallisen suunnitelman näytteenottoa varten luomutuotannossa kiellettyjen aineiden ja tuotantomenettelyjen, kuten torjunta-aineiden, GM-organismien ja lisäaineiden käytön valvomiseksi. Suunnitelmaan perustuvia näytteitä otetaan pääasiassa luomutarkastuksen yhteydessä, ja vain tarvittaessa erillisillä käynneillä. Näytteitä otetaan myös luomuviljan vastaanotto pisteissä, joissa on automaattisia näytteenottolaitteistoja. Näytteitä ottavat Ruokaviraston valtuuttamat tarkastajat ja ELY-keskusten henkilökunta.

Näytteiden analysoinnista ei laskuteta viljelijää erikseen ja luomuviljelijä saa tiedon näytteen tuloksesta maksutta. Poikkeuksena on epäilyyn (epäily torjunta-aineiden käytöstä) perustuva näytteenotto, jonka osalta on valmisteilla viljelijän maksettavaksi tuleva maksuosuus.

4. Valmistautuminen EU:n uuden luomusasetukseen soveltamiseen 1.1.2021

EU:n luomutuotantoa koskevan uuden perusasetuksen ([Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus \(EU\) 2018/848](#)) ja sen perusteella annettavan toimeenpanolainsäädännön soveltaminen alkaa 1.1.2021. Tätä kirjoitettaessa julkaistuna on vasta perusasetus, mutta muu lainsäädäntö on vasta valmisteilla tai julkaisematta. Myös uuteen lainsäädäntöön perustuva Ruokaviraston ohjeistus on valmisteilla, mutta kokonaisuutena se valmistuu vasta vuoden 2020 loppupuolella.

Seuraavassa kerrotaan uuden lainsäädännön yleisistä vaikutuksista luomusuunnitelmien laadinnassa ja tarkastustiheyteen. Tämän kirjeen luomukasvintuotantoa ja luomueläintuotantoa koskevissa osissa kerrotaan tiivistettynä tuotantoehtojen muutoksista siltä osin, kun tiedot ovat luotettavia ja olennaisia jo vuoden 2020 aikana huomioitaviksi. Myöhemmin vuonna 2020 julkaistava toimeenpanolainsäädäntö tai ohjeistus ei muuta niiden keskeistä sisältöä.

Varoimenpiteet tuotteiden sekoittumisen ja jäämien välttämiseksi

Uusi asetus kiinnittää erityistä huomiota ns. varoimenpiteisiin, joiden avulla jokainen luomuviljelijä välttää ja hallitsee luomu- ja tavanomaisten tuotteiden sekoittumista ja jäämiä luomutuotannossa kielletyistä tuotteista ja aineista. Riskien tunnistamiseksi, vaaratilanteiden estämiseksi, toimenpiteiden suunnittelemiseksi ja parantamiseksi on nykyisiä luomusuunnitelmia täydennettävä vuonna 2021. Ruokavirasto antaa varoimenpiteisiin liittyvät yksityiskohtaiset ohjeet ja mallit osana laajempaa ohjeistusta vuoden 2020 loppupuolella, mutta riskejä ja tarvetta mahdollisille varoimenpiteille voi kartoittaa jo nyt osana nykyiseen luomusuunnitelmaan ja dokumentointiin liittyvää arviointia (katso tämän kirjeen liite).

Riskiperusteinen valvonta ja ylimääräiset tarkastukset

Vähäriskisten toimijoiden osalta, joilla edeltävissä tarkastuksissa ei ole vähintään kolmen peräkkäisen vuoden aikana ilmennyt vakavia poikkeamia, voidaan fyysisten tarkastusten tarkastusväliä pidentää 24 kuukauteen. Tällä hetkellä vaatimus on vähintään yksi fyysinen tarkastus kerran kalenterivuodessa. Ruokavirasto ei ole vielä ohjeistanut, millä perusteella luomutilaa pidetään vähäriskisenä ja mitä tietoja viljelijän on toimitettava ELY-keskukselle saadakseen luomutodistuksen ilman fyysistä

tarkastuskäyntiä. Ainakaan ensivaiheessa vähäriskisiksi tiloiksi ei katsota tiloja, joilla on luomueläimiä.

Lainsäädännön edellyttämä ylimääräisten tarkastusten vähimmäismäärä kasvaa 10 prosenttiin. Nykyisin ylimääräisten tarkastusten määrä on noin viisi prosenttia toimijoiden lukumäärästä.

5. Luomuvälvönnän maksut

Ajankohtaiset tiedot luomuvälvönnästä koskevista maksuista on saatavilla internet-sivuilta: <https://palvelut2.evira.fi/hinnasto> > Elintarvikkeet, rehut ja luomu > Luonnonmukainen tuotanto.

6. ELY-keskusten ja Ruokaviraston luomuvälvönnästä-asiantuntijoiden yhteystietoja

Lisätietoja saa ELY-keskuksen ja Ruokaviraston luomuasiantuntijoilta. Asiakirjoja ja hakemuksia voi toimittaa ELY-keskuksiin myös sähköpostilla. Kaikkien ELY-keskusten kirjaamon osoite on samaa muotoa eli esimerkiksi: kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi. Ruokaviraston kirjaamon osoite on kirjaamo@ruokavirasto.fi. ELY-keskusten sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi ja Ruokaviraston etunimi.sukunimi@ruokavirasto.fi. Ruokaviraston luomuvälvönnän sähköpostilaatikat: luomulisaysaineisto@ruokavirasto.fi ja luomuelintarvike@ruokavirasto.fi.

ELY-keskus	Osoite	Yhteyshenkilö	Puhelin
Uusimaa	PL 36, 00521 Helsinki	Virpi Aspelin-Nieminen	029 502 1039
Varsinais-Suomi	PL 236, 20101 Turku	Erkki Aro	029 502 2547
		Eila Strang	029 502 2667
		Kitty Enberg	029 502 2555
Satakunta	PL 266, 28101 Pori	Mirella Levomäki	029 502 2063
		Teija Rinne	029 502 2075
Häme	PL 29, 15141 Lahti	Merja Kohvakka	029 502 5061
Pirkanmaa	PL 297, 33101 Tampere	Marika Arrajoki-Alanen	029 503 6040
Kaakkois-Suomi	PL 1041, 45101 Kouvola	Marjut Henttonen	029 502 7329
Etelä-Savo	PL 164, 50101 Mikkeli	Marja Pulkkinen	029 502 4073
Pohjois-Savo	PL 2000, 70101 Kuopio	Minna Mustonen	029 502 6602
		Anni Markkanen	029 501 6605
Pohjois-Karjala	PL 69, 80101 Joensuu	Merja Ignatius	029 502 6054
Keski-Suomi	PL 250, 40101 Jyväskylä	Riitta Laitinen	029 502 4569
Etelä-Pohjanmaa	PL 156, 60101 Seinäjoki	Tuomo Saarinen	029 502 7339
Pohjanmaa, Vaasa	PL 131, 65101 Vaasa	Tomas Räfså	029 502 8609
		Jan Flemming	029 502 8548
Pohjanmaa, Kokkola	PL 240, 67101 Kokkola	Lars Björkgård	029 502 8540
Pohjois-Pohjanmaa	PL 86, 90101 Oulu	Johanna Honkanen	029 503 8058
Kainuu	PL 115, 87101 Kajaani	Janne Ylijoki	029 502 3178
Lappi	PL 8060, 96201 Rovaniemi	Juha Harri	029 503 7326

Ruokaviraston luomuasiantuntijoiden yhteystietoja:

jaostopäällikkö Beata Meinander
eläintuotanto: ylitarkastaja Merja Manninen
kasvintuotanto: ylitarkastaja Sampsa Heinonen
rehut: ylitarkastaja Tiina O'Toole
lisäysaineisto: tarkastaja Leena Kankaanpää
elintarvikkeet: ylitarkastaja Teija Linden, ylitarkastaja Marika Määttä, ylitarkastaja Tarja Van-
ninen (vienti), ylitarkastaja Anne Relander (näytteenotto)
Luomuaurinko -merkki, lomakkeet: tarkastaja Saira Rake
tietojärjestelmät: ylitarkastaja Taina Peltola

AJANKOHTAISTA LUOMUKASVINILJELYTUOTANNON VALVONNASTA

1. Luomulisäysaineistorekisteri ja luvat käyttää tavanomaista lisäysaineistoa

Luomulisäysaineistorekisteriin on koottu markkinoilla olevat luomusiemen- ja luomutaimierät. Rekisterin tiedot perustuvat pakkaamoiden ja kauppiaiden omiin ilmoituksiin ja se on saatavissa internet-osoitteesta: Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > [Luomulisäysaineistorekisteri](#).

Jos luomusiementä tai muuta luomulisäysaineistoa ei ole saatavissa, tarvitet voimassa olevan luovan tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön. Se voi olla kasvilajia koskeva lupa kaikille luomuviljelijöille (Ruokaviraston yleinen lupa) tai eräkohtainen lupa yhdelle luomuviljelijälle ja erälle (ELY-keskuksen lupa).

Tarkemmin luvan myöntämisen edellytyksistä, hakuohjeista ja -lomakkeista on kerrottu Luonnonmukainen tuotanto 1 – Yleiset ja kasvintuotannon ehdot -oppaassa (eli tuotantoehdot) sekä Ruokaviraston internet -sivulla: Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > [Luomun lomakkeet ja ohjeet](#)

Muista tärkeät päivämäärät:

- **1. huhtikuuta:** Ruokaviraston yleisen luvan piirissä 31.3.2020 olevia kasvilajeja ei poisteta yleisestä luvasta ajalla 1.4. -15.6.2020, vaikka markkinoille kyseisenä aikana tulleita eriä merkittäisiin luomulisäysaineistorekisteriin. Tästä syystä samoja lajeja voi tänä aikana olla sekä luomulisäysaineistorekisterissä että yleisen luvan piirissä. Löydät voimassa olevan yleisen luvan ja koosteen aikaisempien lupien voimassaoloajoista internet-sivulta: Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > [Yleinen lupa käyttää tavanomaista lisäysaineistoa](#).
- **15. huhtikuuta:** Toimitusvaikeus tarkoittaa tilannetta, missä yksikään myyjä ei pysty toimittamaan luomulisäysaineistoa ennen kylvöä tai istutusta, vaikka luomuviljelijä on tilannut lisäysaineiston hyvissä ajoin. Ruokavirasto katsoo, että kevätkylvöisten kasvien osalta kohtuullinen tarkaraja toimitukselle on 15. huhtikuuta. Tämän jälkeen lupahakemusta voi perustella toimitusvaikeudella, eikä hakemuksen lähettämistä ELY-keskukseen enää ole syytä viivyttää.
- **1. toukokuuta.** Poikkeuslupaa on normaalisti haettava viimeistään 1. toukokuuta, mutta kylvö on sallittu vasta kun lupa on myönnetty.

2. Luettelot luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista internetissä

Ruokaviraston internet-sivuilla pidetään yllä luetteloita luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista:

Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > [Lannoitus](#)

Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > Luomukasvit > Luomun tuotantopanokset > [Kasvinsuojelu](#)

3. Mitä muutoksia EU:n uusi luomuasetus tuo luomukasvintuotantoon vuonna 2021?

Seuraavassa selostettuja muutoksia tuotantoehtoihin **aletaan soveltaa 1.1.2021 alkaen:**

Lisäysaineiston tuotantovaatimukset siirtymävaiheen tuotteena

Lisäysaineiston, kuten kylvösiemenen, tuotantoon aletaan soveltaa 12 kk:n vähimmäissiirtymäaika. Nykyiset tuotantoehdot eivät ohjeista siirtymävaiheen lisäysaineistoa, vaan Ruokaviraston tulkinnan mukaan esimerkiksi yksivuotinen kasvi voi tuottaa luomusiementä jo siirtymävaiheen ensimmäisellä

kasvukaudella (SV1-vuosi). Uuden asetuksen mukaisen 12 kk:n vähimmäissiirtymäaika tarkoittaa normaalitilanteessa, että kasvin SV1-vuotena tuottama siemen on tavanomaista ja SV2-vuotena siirtymävaiheen siementä.

Lisäysaineiston tuotantovaatimukset luonnonmukaisesti tuotettuna tuotteena

Uusien vaatimusten mukaan luonnonmukaisesti tuotetun lisäysaineiston siirtymäaikavaatimukset ovat samat kuin elintarvikkeiksi ja rehuiksi tarkoitetuilla luomukasvituotteilla. Siten esimerkiksi sertifioidun siemenen vakuutustodistuksen merkintää ”luonnonmukaisesti tuotettu” vastaavan luomusiemenen tuotannon siirtymäajat pidentyvät nykyiseen verrattuna.

Nykyisten vaatimusten mukaisen luomulisäysaineiston käyttö 1.1.2021

Uudet vaatimukset eivät vaikuta vuoden 2020 aikana tai sitä aikaisemmin korjattuun luomulisäysaineistoon. Nykyisin vaatimuksin tuotetun, sertifioidun tai tilan oman luomusiemenen vanhat varastot voi siis käyttää loppuun. Valmistaudu mahdollisten vanhojen ja uusien vaatimusten mukaisten tuotteen erilläänpitoon ja jäljitettävyyden varmistamiseen varastojen ja kirjaamisvaatimusten (mm. lohkomuistiinpanot, ja varastokirjanpito) osalta.

Siirtymävaiheen lyhentäminen

Alan aiemman ajanjakson hyväksyminen takautuvasti (siirtymäajan lyhentäminen) edellyttää aina fyysistä tarkastuskäyntiä paikan päällä. Siksi hakemus mahdollisesta siirtymäajan lyhentämisestä kannattaa tehdä jo hyvissä ajoin ennen kasvukautta. Esimerkiksi pellon satoa ei voi käyttää siirtymävaiheen tuotteena tai luomutuotteena ennen kuin siirtymävaiheen lyhentäminen on erikseen hyväksytty.

Kasvihuonetuotanto

Siltä osin kun luomukasvihuonetuotanto on aloitettu 28.6.2017 jälkeen, on noudatettava uusia tuotantosääntöjä, jotka edellyttävät kasvinvuorotusta ja maapohjakasvatusta. Poikkeuksena tähän ns. rajoitettujen kasvualustojen kieltoon ovat kasvit, joita on tarkoitettu jatkokasvatusta, eli esimerkiksi taimet, koristekasvit ja ruokkuineen suoraan kuluttajille myytävät kasvit (”yrtit”). Niiden alojen ja viljelypaikkojen osalta, jotka olivat luomuviljelyssä 28.6.2017, voi viljelyä rajoitetuilla kasvualustoilla jatkaa 31.12.2030 asti. Kun suunnittelet uuden kasvihuonealan ottamista luomuviljelyyn, varmista ELY-keskuksesta, että kasvihuone ja sen olosuhteet mahdollistavat tuotannon uusien vaatimusten mukaisesti.

AJANKOHTAISTA LUOMUELÄINTUOTANNON VALVONNASTA

1. Lintuinfluenssa ja siipikarjan ulkoilu

Lintuinfluenssaviruksen leviämisen estämiseksi siipikarja on suojattava kontakteilta luonnonvaraisiin lintuihin 1.3.2020 – 31.5.2020 välisenä aikana. Siipikarja tulee pitää joko sisätiloissa tai sellaisessa ulkotarhassa, joka on kauttaaltaan aidattu ja katettu esimerkiksi riittävän tiheällä verkolla. Tämän johdosta luomutilojen siipikarjan ulkoiluvaatimusta aletaan soveltaa vasta 1.6.2020. Mikäli toimija haluaa aloittaa siipikarjan ulkoilun ennen kesäkuun alkua, on hänen tehtävä ulkona pidosta ilmoitus paikalliselle kunnaneläinlääkärille. Ilmoitusta ei tarvitse uusia vuosittain, jos lintujen pidossa ja ulkoilussa (esim. ulkotarhan suojaaminen) ei ole tapahtunut muutoksia.

2. Muutoksia luomutuotannossa käytettäviin rehun lisäaineisiin

Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/2164 toi muutoksia luomutuotannossa käytettäviin rehun lisäaineisiin.

Säilörehun valmistuksessa mahdolliset lisäaineet

Säilörehun valmistuksessa on edelleen sallittua käyttää entsyymejä ja mikro-organismeja (funktionaaliseen ryhmästä 1k). Näiden lisäksi säilörehun valmistuksessa voidaan käyttää natriumformiaattia, natriumpropionaattia, sekä muurahais- ja propionihappoa. Lisäaineiden käyttö luomusäilörehun valmistuksessa on mahdollista ainoastaan, mikäli sääolot eivät mahdollista riittävää käymistä. Muussa säilönnässä, esimerkiksi maidon hapatuksessa tai viljan säilönnässä, voidaan käyttää natriumformiaattia, sorbiini-, muurahais-, etikka-, maito-, propioni- tai sitruunahappoa.

Asetus (EU) 2019/2164 julkaistiin 18.12.2019 Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tuli voimaan 6.1.2020. Jos lisäaineiden tilaus (on olemassa tilausvahvistus) on tehty ennen asetuksen voimaantuloa, on tilattujen tuotteiden käyttö kaudella 2020 sallittua. Viime satokaudella tehdyt rehut, joissa on käytetty silloin voimassa olleen lainsäädännön mukaisia lisäaineita, voidaan käyttää luomueläinten ruokinnassa.

Muutoksia teknologisissa ja sensorisissa lisäaineissa sekä hivenaineyhdisteissä

Guarkumin (E412) käyttö sidonta- ja paakkuuntumisenestoaineena on nyt mahdollista myös luomurehuissa. Samoin kastanjauutteen käyttö aromiaineena (2b -luokka) on sallittu. Yksimahaisten eläinten (siat ja siipikarja) rehussa voidaan käyttää vedetöntä betaiinia. Luomurehuissa käytettävän betaiinin (3a920) tulee olla peräisin luonnosta tai luonnonmukaisesta tuotannosta. Mangaanikarbo-naatti ja natriumselenaatti poistuivat luomutuotannossa sallittujen hivenaineyhdisteiden listalta.

3. Eläinten myynti ja osto

Luomueläimiä myytäessä tai ostettaessa tulee varmistua, että eläintä seuraa aina voimassa oleva asiakirjaselvitys ja vaatimuksenmukaisuusvakuutus. Asiakirjaselvitys kertoo toimijan kuulumisesta luomuvallontaan ja vaatimuksenmukaisuusvakuutuksella toimija todistaa eläimen tai tuote-erän luomukelpoisuuden. Myytäessä eläin on joko luomu tai tavanomainen, ei koskaan siirtymävaiheessa. Erityisesti nautoja luomutilalle ostettaessa tulee varmistaa, että eläin täyttää luomutuotannon tuotantoehdot.

Poikineita naaraspuolisia tavanomaisia eläimiä voi hankkia ainoastaan ELY-keskuksen luvalla ja vain alkuperäisrotuihin kuuluvia eläimiä (tuotantoehdot kappale 4.2.4.1 Mahdollisuus korotettuun prosenttilukuun). Alkuperäisrotujen osalta korotettua prosenttilukua voidaan hakea, mikäli hankitta-

vat eläimet ovat alkuperäisrotujen sopimuksen piiriin hyväksytyä rotua. Näitä rotuja ovat suomenkarja (länsisuomalainen, itäsuomalainen ja lapin lehmä), suomenlammas, kainuunharmas, ahvenanmaanlammas, suomenvuohi ja suomenhevonen.

4. Poikimahalvauksen, laidunhalvauksen ja ketoosin hoitoon tarkoitetut valmisteet ja porsaiden rautalisä

Luomumärehtijät ruokitaan luomurehuilla

Luomumärehtijöiden (naudat, lampaat ja vuohet) ruokinnan tulee perustua 100 % luomurehuihin. Tästä syystä myös pellavansiementä ja hiivaa on käytettävä/hankittava luonnonmukaisesti tuotetuna.

Täydennysrehujen käyttö kolmessa aineenvaihduntasairaudessa

Kalsiumpropionaattia, kalsiumkloridia ja/tai propyleeniglykolia vaikuttavina ainesosina sisältävien täydennysrehujen käyttö sallitaan, kun eläinlääkäri on laatinut tilalle listan poikimahalvauksen, laidunhalvauksen ja ketoosin hoitoon tarkoitetuista valmisteista ja lista liitetään osaksi tilan eläintenhoitosuunnitelmaa. Varmista siis luomutarkastusta varten, että täydennysrehun nimi on kirjoitettu listaan oikein ja kokonaan. Näiden täydennysrehujen tuoteselosteessa ei ole luomuviittausta, koska kalsiumpropionaatti, kalsiumkloridi ja propyleeniglykoli eivät ole asetuksen (EY) N:o 889/2008 liitteissä V ja VI. Muilta osin näiden täydennysrehujen koostumuksen tulee vastata luomuasituksen vaatimuksia eli valmisteissa voi olla vain asetuksen (EY) N:o 889/2008 liitteissä V ja VI mainittuja rehuja ja lisäaineita. Valmistusteknisistä syistä täydennysrehuissa saa olla esimerkiksi ksantaanikumia (pastat) tai selluloosakuitua (bolukset). Täydennysrehut saavat sisältää myös tavanomaista melassia ja vettä.

Tarkkuutta täydennysrehujen käyttöön

Vastuu luomueläinten tuotantoehtojen mukaisesta ruokinnasta on aina toimijalla. Eläinlääkäri saattaa kuitenkin suositella tai määrätä luomumärehtijöille myös muita kuin edellä mainitun ohjeistuksen mukaisia täydennysrehuja, joiden koostumus ei vastaa luomulainsäädäntöä. Täydennysrehu saattaa sisältää esimerkiksi B- tai C-vitamiinia ja tavanomaisia rehuaineita (esim. sokeria, glyserolia, hiiltä). Tällaisia täydennysrehuja ei voi käyttää luomumärehtijöille edes 'hoitokerta'-merkinnällä, koska hoitokerta-merkintä liittyy lääkevalmisteisiin. Näiden täydennysrehujen käyttö on luomuasituksen vastaista. Tällaisten kiellettyjen/asetuksen vastaisten täydennysrehujen luomutarkastuksella todettu käyttö huomioidaan ELY-keskuksen ratkaisussa. Ennakoi tilanne ja kerro aina eläinlääkärille, että eläimesi ovat luomuvälvonnassa, jolloin tuotantoon soveltuvien täydennysrehujen valikoima on rajoitetumpi. Varmista aina ennen täydennysrehun hankintaa, että se soveltuu luomutuotantoon. Eläintuotannon ehtojen loppuosassa ovat komission asetuksen (EY) N:o 889/2008 liitteet V ja VI, josta voit tarkistaa sallitut rehu- ja lisäaineet. Mikäli epäilet täydennysrehun soveltuvuutta luomumärehtijöille, kysy neuvoa ELY-keskuksen luomuasiantuntijalta tai luomueläintuotannon neuvojalta!

Lääkkeen käytöstä tulee hoitokertamerkintä

Eläintä, jonka tuotantoelinkaari on yli vuoden, voidaan hoitaa lääkevalmisteilla 12 kuukauden aikana kolme kertaa. Mikäli eläin joudutaan hoitamaan lääkevalmisteilla neljä kertaa 12 kuukauden aikana, ei sitä voida enää pitää luomukelpoisena. Neljä kertaa 12 kuukauden aikana hoidettu eläin katsotaan tavanomaisesti kasvatetuksi ja sen on aloitettava siirtymävaihe alusta. Eläintä, jonka tuotantoelinkaari on alle vuoden, voidaan lääkittää hyväksytysti vain kerran eläimen elinaikana. Toisen lääkintäkerran jälkeen on eläimen aloitettava siirtymävaihe alusta. Tuotantoeläimille hyväksytyt lääkevalmisteet löydät osoitteesta https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/viljelijat/elaintenpito/elainten-laakitseminen/hallittu_laakekekaytto/laakeluettelot/tuotantoelaimet_valm2.pdf

Porsaiden rautalisä

Luomuporsaille sallitaan vaikuttavana ainesosana rautafumaraattia sisältävän valmisteen (esim. tahna) käyttö siten, että käyttö ei johda hoitokertamerkintään. Muilta osin täydennysrehun koostumuksen tulee vastata luomuasituksen vaatimuksia eli valmisteissa voi olla vain asetuksen (EY) N:o 889/2008 liitteissä V ja VI mainittuja rehu- ja lisäaineita. Valmistusteknisistä syistä täydennysrehussa saa olla esimerkiksi ksantaanikumia (tahnat). Täydennysrehut saavat sisältää myös tavanomaista

melassia ja vettä. Tämä edellyttää, että toimija kuvaa luomusuunnitelmassa (eläintenhoitosuunnitelma), miten varmistetaan pienten porsaiden raudan saanti. Mikäli injektioina annettava rauta on lääkevalmiste, johtaa se hoitokertamerkintään.

5. Tuoteselosteet talteen tarkastusta varten

Kaikkien ostorehujen (esim. kivennäiset, vitamiinit, täydennysrehut), säilöntäaineiden ja tuotantotilojen puhdistus- ja desinfiointiaineiden tuoteselosteet tulee ottaa talteen tarkastusta varten. Mikäli tuoteselostetta ei voi irrottaa pakkauksesta, ota tuoteselosteesta kuva.

Muista myös:

- Varmista, että käytössäsi on viimeisin versio Eläintuotannon ehdoista, Ruokaviraston ohje 18217/10.
- Vastikkeetta hankittu luomurehu (tavallisimmin säilörehu, heinä tai vilja) on ostorehua eli myös siltä edellytetään asiakirjoja.
- Mikäli käytössäsi on tavanomaista valkuaisrehua (yksimahaiset), SV1- tai SV2-rehua, valmistaudu esittämään tarkastajalle laskelma rehujen käyttöprosentteista samoin kuin laskelma, josta käy ilmi väkirehu-karkearehusuhde eläinryhmittäin. Valmiit laskelmat nopeuttavat tarkastusta ja alentavat siten tarkastuksen hintaa.
- Mikäli tarvitset eläintuotannon lupaa/lupia (lomake 9b), toimita hakemus tarvittavine liitteineen ajoissa ELY-keskukseen tai Ruokavirastoon.
- Nautojen ulkoilu laidunkaudella: Laidunkaudella tulee kaikkien nautojen päästä päivittäin laitumelle.

Poikkeuksina laidunnusvaatimukseen:

- 1) Yli vuodenikäisten sonnien** osalta laiduntamisvaatimuksesta voidaan poiketa niin, että niiden tulee päästä päivittäin vähintään ulkotarhaan tai -jaloittelualueelle. Jos yli vuodenikäiset sonnit ovat laidunkauden ulkotarhassa tai -jaloittelualueella ja jäävät laidunkauden jälkeen tilalle, tulee niiden päästä päivittäin ulkoilemaan talvikaudella.
- 2) Lihantuotantoon käytettäviä nautoja** voidaan loppulihotusvaiheessa pitää sisätiloissa. Sisäläpitojakso voi olla enintään 1/5 eläimen elinajasta ja kaikissa tapauksissa enintään kolme kuukautta. Loppulihotusvaiheen jälkeen eläin menee teuraaksi.
- 3) Sairas eläin** voi kesäaikana olla tilapäisesti sisätiloissa, josta se joko palaa laumaan tai menee teuraaksi.

6. Eläinvalvonnan painopiste 2020

Eläintenhoitosuunnitelman arviointi, joka arvioidaan kysymyksillä:

- Löytyykö eläintenhoitosuunnitelmasta kirjanpidon kuvaus?
- Onko eläintenhoitosuunnitelmassa kuvattu tuotevirtakirjanpito ja vastaanottotarkastukset?
- Onko eläintenhoitosuunnitelmassa ohjeistus, miten toimitaan, jos toimija havaitsee, että saapunut erä (esim. eläin) ei vastaa saateasiakirjan (asiakirjaselvitys ja vaatimuksenmukaisuusvakuutus) tietoja?
- Löytyvätkö kaikki kirjanpidon tositteet?

Eläintenhoitosuunnitelman arvioinnin tavoitteena on muistuttaa toimijoita suunnitelman tärkeydestä ja mahdollisista tarvittavista muutoksista ja täsmennyksistä. Jos eläintenhoitosuunnitelmassa on puutteita tai täsmennettävää, on nyt hyvä aika pohtia ja laittaa suunnitelma vastaamaan omaa toimintaa. Samalla on hyvä hetki pohtia omaan tuotantoon liittyviä mahdollisia riskejä; liittyvätkö tuotannon riskit esimerkiksi tuotantopanosten hankintaan, toiminnan monimuotoisuuteen vai luomutuotteiden markkinoihin.

Tarkastuksella 2020 painopisteestä saatu arvio (A, B, C tai D) ei vaikuta ELY-keskuksen tarkastuksesta tehtävään ratkaisuun eli ei aiheuta korjaavaa toimenpidettä. Jos kirjanpidon kaikki tositteet puuttuvat, voi ELY-keskus siinä tapauksessa määrätä toimijalle seuraamuksen.

Saadun arvosanan tavoitteena on muistuttaa toimijaa, mitä muutoksia eläintenhoitosuunnitelma mahdollisesti tarvitsee.

7. Lääkinnän aloitus terveydenhoitosuunnitelmaan kuuluvilla tiloilla

Terveydenhoitosuunnitelmaa noudattavalle tilalle voi eläinlääkäri varalle luovuttaa tiettyjä lääkkeitä, joiden käyttöä seurataan. Mikäli kuulut tähän järjestelmään, ilmoita lääkkeen käytön aloituksesta aina hoitavalle eläinlääkärille esimerkiksi sähköpostin välityksellä tai soittamalla, jolloin lääkkeen käytön aloituksesta jää dokumentointi (sähköposti tai kirjaus soitosta lääkekirjanpitoon). Luomulainsäädäntö edellyttää, että lääkkeiden käyttö tapahtuu aina eläinlääkärin vastuulla ja kirjanpidosta eläimiä koskevista tiedoista löytyy eläinlääkärin hoitoa varten määräämä lääkitys perusteluineen.

8. Mitä muutoksia EU:n uusi luomusetus tuo kotieläinsektorille vuonna 2021?

Uusi asetus tuo mukanaan muutoksia, joista kaikkien yksityiskohdat eivät tätä viljelijäkirjettä laadittaessa on vielä selvillä. Muutoksia tulee ainakin:

- Kaikkien tavanomaisten jalostuseläinten hankinta tulee luvanvaraiseksi, mukaan lukien siitossonnit. Alkuperäisrotuisten eläinten hankinta ei edellyttäne lupaa.
- Käyttöön otetaan luomueläinrekisteri, jonne toimija voi ilmoittaa myytävänä olevia luomueläimiä.
- Poikkeus nautojen loppulihotukseen sisällä laidunkauden aikana poistunee.
- Lääkkeiden varoaika on kaksinkertainen ja aina vähintään 48 tuntia.
- Rehuannos voi sisältää keskimäärin enintään 25 % SV2-rehua (31.12.2020 asti 30 %).
- Vuohet: juottoaika 45 vrk (31.12.2020 asti 8 viikkoa)
- Sika- ja siipikarjatililla rehuomavaraisuuden tulee olla vähintään 30 % (31.12.2020 asti 20 %).
- Nauta-, lammas-, vuohi- ja hevoseläinten rehuomavaraisuus nousee 70 prosenttiin 1.1.2023.
- Tavanomaista valkuaisrehua on mahdollista käyttää 31.12.2025 asti, kun toimivaltainen viranomaisvahvistaa, että luonnonmukaisesti tuotetta valkuaisrehua ei ole saatavilla. Käyttö rajoittuu alle 35 kiloisten porsaiden ja nuoren siipikarjan ruokintaan.
- Lupa hankkia tavanomaisia kananuorikoita luomutuotantoon päättyy 31.12.2020. Poikkeuslupa hankkia alle kolmen päivän ikäisiä tavanomaisia untuvikkoja jatkuu.
- Siipikarja, tulossa paljon muutoksia. Uusia eläinlajeja ja ikäryhmiä, tuotantoehdot mm. *Gallus Gallus* emolinnoille ja nuorikoille. Tarkennuksia tuotantoehtoihin koskien mm. rakennusten väliseiniä, terasseja, kulkuluukkuja, ulkoalueita ja kerroskanaloita. Tulossa siirtymäaikoja.
- Mehiläiset: pölytyspalvelu poistunee. Mehiläistarhojen uudistamista varten luonnonmukaiseen tuotantoyksikköön voidaan liittää vuosittain 20 prosenttia sellaisia kuningattaria ja mehiläisparvia, jotka eivät ole luonnonmukaisesti kasvatettuja.
- Uusia eläinlajeja: kanit ja hirvieläimet.

Luomujaosto

Päiväys
2.4.2020

Dnro
2416/04.02.20.10/2020

LIITE

Luomusuunnitelman ja dokumentoinnin arviointi riskien näkökulmasta

- Lomake täytetään luomutarkastuksen yhteydessä ainakin "Luomutarkastaja täyttää" -kohtien osalta ja soveltuvin osin "Viljelijä arvioi ja täyttää" -kohtien osalta.
- Tarkastaja jättää lomakkeen tilalle.
- Arvio toimii apuna uuden luomusuunnitelman laatimisessa tai nykyisen luomusuunnitelman päivittämisessä.
- "Riskillä tarkoitetaan" asiaa, joka voi vaarantaa luomutuotantoehdojen vaatimuksen täyttymisen. Esimerkkejä ja lisäohjeistusta saatavissa: <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/luomun-lomakkeet-ja-ohjeet>
- Arvioi erityisen huolellisesti dokumentointiin liittyvät riskit, sillä ne on usein huomioitu puutteellisesti.

Nykyinen luomusuunnitelma	Luomutarkastaja täyttää			Viljelijä arvioi ja täyttää	
	Ei havaittuja poikkeamia nykyisten tuotantoehdojen perusteella.	Ei täytä nykyisiä tuotantoehdot (tarkastaja: merkitse poikkeama 4-lomakkeelle)	Tämä kohta ei ole merkityksellinen tällä tilalla	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnista luomusuunnitelman osaan liittyvät riskit. • Huomioi luomusuunnitelmaa päivitettäessä. • Arvioi tarve laatia erillinen toimintaohje riskin hallitsemiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ei tunnistettuja riskejä. • Nykyinen suunnitelma on riittävä.
Tilan toiminnan ja tavoitteiden yleinen kuvaus	☐	☐	☐	☐	☐
Viljelykiertosuunnitelma, lannoitusuunnitelma, kasvinsuojelusuunnitelma	☐	☐	☐	☐	☐
Kuvaus tuotanto- ja varastotiloista, viljelykartta	☐	☐	☐	☐	☐
Kuvaukset muista tuotanto-olosuhteista (esim. siirtymävaihe ja rinnakkaisviljely)	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotteiden kuljetus ja käsittely	☐	☐	☐	☐	☐
Tavarantoimittajien luomutodistusten tarkastustavat	☐	☐	☐	☐	☐
Alihankintatoiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotteiden sekoittuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Jäämät luomutuotannossa kielletyistä tuotteista ja aineista	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä	☐	☐	☐	☐	☐
Nykyinen dokumentointi	Ei havaittuja poikkeamia nykyisten tuotantoehdojen perusteella.	Ei täytä nykyisiä tuotantoehdot (tarkastaja: merkitse poikkeama 4-lomakkeelle)	Tämä kohta ei ole merkityksellinen tällä tilalla	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnista nykyiseen dokumentointiin liittyvät riskit. • Huomioi luomusuunnitelmaa päivitettäessä. • Arvioi tarve laatia erillinen toimintaohje riskin hallitsemiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ei tunnistettuja riskejä • Nykyinen suunnitelma on riittävä.
Lohkomuistiinpanot	☐	☐	☐	☐	☐
Varastokirjanpito ja taseet	☐	☐	☐	☐	☐
Vastaanottotarkastusten kirjaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä	☐	☐	☐	☐	☐
Huomioita					

Luomujaosto

Päiväys
2.4.2020

Dnro
2416/04.02.20.10/2020

Toimintaohje

Työvaihe tai kohde	
Tavoite	
Vaarat	
Luomuviljelijä / Luomutila	
Vastuhenkilö	
Ohjeen laatimispäivä	
Ohjeen arviointipäivä viimeistään	

Toimintaohje	Raja-arvo / toimenpidekynnys	Toimintaohje raja-arvon / toimenpidekynnyksen ylittyessä

Muokattava lomake, esimerkkejä ja lisäohjeistusta saatavissa:

Ruokavirasto > Viljelijät > Luomutilat > [Luomun lomakkeet ja ohjeet](#)